

MERZA JÓZSEF

A KÖVETKEZŐ LÉPÉS...

(4.)

4. Mártíriskola

Mint már mondtam, nem hoztam különleges olvasmányokat erre a lelkigyakorlatra. A mai nap evangéliumát sem én választottam ki, hanem az Egyház tette elénk, akkor is, ha időnkint maga sem akarja vállalni a tartalmát. Tegnap említettem, hogy minden ügybuzgóságunk és eredményünk mellett számolnunk kell a sikertelenség, mégpedig a világ stílusa szerint szervezett sikertelenség perspektívájával. Íme a mi távlatunk: bárányok farkasok között. Azután jönnek egyéb mozzanatok is: megostorozás, bíróság elé állítás, halálra adás, elveszejtés. Mindezekről, persze, lehet romantikusan dalolni is, ha kivédjük őket az életünkől, de már a tizedrésztől is rendkívül nyugtalanok leszünk, ha életünk részének valljuk. Nem is csoda, hogy az átlag keresztény sürgősen hozzáfog a fogalmak képletes értelmezésének kidolgozásához, ily irányú kötelezettségünk kellő mértékű fellazításához, mert idegeire megy a szöveg, mert köszöni, ebből nem kér, ez már nem kereszténység, hanem politika. Jézusért persze minden, de politikáért semmi. Így sterilizálja módszeresen az evangéliumot obszervanciákra, liturgiákra, égre nézésre, sóhajtozásra, napi apró keresztcskékre és így tovább.

Tényleg, miért is van ez a nagy megpróbáltatás? Mi az oka annak, hogy Jézus ilyen kellemetlen, barátságatlan, egyáltalán nem életvidám körképet rajzol elém? Inkább az lenne az ideális, hogy a keresztény ember élete – éppen azért, mert jámbor, mert törvénytisztelő, engedelmes ember – tele legyen örömmel, jókedvvel, evilági sikerekkel; szóval, hogy derűjével sikerességével jó propagandaanyagot szolgáltatson egy hitbuzgalmi kampány plakátjai számára.

Különbéle okai lehetnek. Most csak arra az okra utalok, ami elmélkedésem címében szerepel. A tanúságtételre. Gyorsan idézzük fel, hogy a mártír szó nem elvágott torkú, felakasztott, agyonlőtt embert jelent. Azt is jelenthet. A mártír szó nem azt jelenti, hogy feltűnést kereső, különiséget, szélsőségeket hajhászó, egyébként pedig alacsonyabb rendű, régi komplexumaival bajlódó ember. A mártírságra törekvés nem vall mazochista alkatra, a mártírnak általában a legkisebb hajlandósága sincs arra, hogy élvezze a szenvedéseket. A mártír egyszerűen csak tanúsítja azt, amit elődeitől és a Lélektől hallott. Nevezetesen azt, hogy eljött Jézus és azt mondta, hogy mindenkit szeretni kell. Jézus úgy látta, hogy aki mártírkodik és ezt nem hagyja abba, abból áldozat lesz. Mit csináljunk? Ez a világ törvénye. A másik világé viszont a szeretet, és a szeretet erősebb, mint a világ törvénye,

ezért Jézus azt akarja, hogy mártír legyek, amiből következik, hogy áldozat is leszek. Áldozat, de már nem Jézus kívánságából, hanem evilág fiainak az elhatározásából.

Summa summarum: Jézus tanúságtételt vár tőlem, a küldöttől. A küldött tehát tanúságtévő, azaz mártír. Jézus mártírt akar csinálni belőlem. Én is mártír akarok lenni. Már ma is mártír lehetnék. Holnap már mindenképpen az szeretnék lenni. És így tovább! Jó lesz, ha még különféle mondatokat fogalmazunk, hogy alaposan begyakoroljuk a mártír szó használatát. Lehet, hogy környezetünknek kissé borsódnai fog a háta e mondatoktól, viszont igen előnyösen fog fejlődni saját tudatunk. A köznyelvben félelmetes szó a mártírság, pedig a tanúságtetés minden fokon gyakorolható, a tanúságtetésbe bele lehet nőni. Jó az Isten: Pétert és Pált is hozzászoktatta a sorscsapások elviseléséhez. Kimentette őket a rabságból, amikor úgy látta jónak, de megadta azt a megtiszteltetést is, hogy végül már a kimentésnek csak azt az egy útját választhatták, amelyen az örök hazába, a mennyi országba jutottak el.

A tanúságtételhez is fel lehet nőni, ha nem zárjuk ki életünkől az áldozatokat, ha vállaljuk kisebb, majd egyre növekvő fokozatait. Csak az a fontos, hogy elvileg fogadjuk el, és gyakorlatilag teljesítsük azokat a szürke, jelentéktelennek látszó egyszerű hitvallásokat, amiket elénk hoz a napok sodra. Ne mondjuk azt, hogy ettől meg ettől húzódozom, de azt a nagyot, majd azt a szép kiállást, azt nem mulasztom el. Félő, hogy gyakorlat híján az sem fog menni. És még egyszer elmondom: a tanúságtételben lehet is, kell is fejlődni. A tanúságtételnek is van az átlagember számára járható iskolája, azaz van mártíriskola.

Ez a lelkigyakorlat mártíriskola.

Barátkozzunk meg ezzel a gondolattal. Az életünk függ rajta. Jézust megvallásunktól, azaz jézusi tanúságtételünktől függ, hogy megvall-e minket Jézus az Atya előtt. A mennyek Országába csak mártírok mennek be.

Ha ezt az utóbbi következtetést meggondolom és látom annak kritérium jellegét, akkor egyszerre forró lesz lábam alatt a talaj. Futok a mártírság után. Lihegek, törtetek a mártírság után. Írnék még sok ilyen mondatot, hadd értse félre, aki nem akar gondolkodni, de induljon meg már végre, aki becsületesen tudomásul szokta venni a helyes szillogizmusok végeredményeit. A kereszténység mindig is igyekvés volt, agónia meg páli futás a versenypályán, nem úriemberek „sohasem sietése”. Boldog, aki ezt megérti és már forgatja a fejében: hol, kiknek, mikor kell legközelebb tanúságot tenni Jézusról. Boldog, aki igazi apostol, küldött akar lenni, aki a törvénytől valóan bekövetkező szenvedésekben is kész tanúskodni róla.

Sok ember leállásának az az oka, hogy nem értik és nem is vállalják a következetes tanúságtevést. Pedig a mártírságnak fejlődően benne kellene lenni az életünkben. A kis gyermek az óvodában vagy az iskolában apró tanúságtevésekkel kezdi, s ha élete harmonikusan fejlődik Istenben, akkor felnőtt korában felnőtt férfihez vagy nőhöz illő tanúságot fog tenni. A világ előtt azonosulni fog Jézussal, mert ezt várja tőle radikális elkötelezettsége. Jézus nincs jelen a világban, ha nincsenek tanúságtevők. Jézus szava ott hangzik el, ahol tanúságtevők vannak. Általuk csendül fel az Országról szóló beszéd a templomokon kívül, utcán, lakásokban, bíróságokon és olyan helyeken is, ahová csak rabként léphet be az ember.

A keresztények gyakran nem is látják, nem is tudják, micsoda ereje van a tanúságtevésnek. Meglepő, hogy ellenfeleink jóval inkább tisztában vannak vele és ha mi nem akarunk tanúságot tenni, ők óvakodnak attól, hogy mártírok gyártásával erősítsék az evangélium hatóerejét. Ők tudják, hogy a mártírok adják az eszmék aranyfedezetét. Jaj, ha elfogynak a tanúságtevők! Ha nincsenek mártírok, akkor Jézus szava elhal a világban.

Az eddigiek során igyekeztem megmutatni, hogy a tanúságtevés életünk szerves része, és hogy a mártír szó hallatán nem kell mindjárt hullára gondolni. Mégis, tudnunk kell, hogy a keresztény tanúságtevés útja a gyalázat és üldözés útja. Ha odaadjuk életünket Istennek, akkor százannyi testvért, sőt még anyagi juttatásokat is nyerünk. Megéljük az összetartozás örömét, az adás és elfogadás boldogságát. Ámde mindezt üldözések közepette. Így mondta Jézus. Mindaz, aki buzgón akar élni Jézus Krisztusban, üldözést szenved. Így írta Pál Timóteusnak. Megdöbbenően hangzik a mai evangélium utolsó előtti mondata is: „Mindenkinek szemében gyűlöletesek lesztek a nevemért”, Ez hát a mi perspektívánk? Nincsenek kellemesebben hangzó, derűt sugárzó ígéretek az „örömhírben?” Folyton bele kell botlanunk ezekbe a lehangoló, félelmetes mondatokba? Igazuk van ellenfeleinknek: ez vágóhídi kereszténység?

Aki nem mozog a hideg vízben, lemerevedik. A bénító görcs állandóan leselkedik ránk a hideg világban. Tűznek, melegségnek kell bennünk lenni, hogy abba ne hagyjuk se a beszédet, se a mozgást, se a cselekvést. Hogy legyen bennünk elég nagy istenszeretet, amelynek az az egyetlen vágya, hogy kifejezze a benne élő boldogságot. Ez a szeretet meg ez a boldogság túl tud vinni a napi megpróbáltatásokon, még ha kell a vágóhidakon is. Nincs ebben semmi különös. Az ember két erő hatása alatt áll. Az ember a nagyobb erő irányába mozdul el. Ha valakiben erősebb Isten szeretete, mint a világé, akkor, nem tehet róla, arra fog elindulni, amerre a nagyobb istenszeretet viszi. Csak annak különös ez, vagy félelmetes, aki azt hiszi, hogy gyenge istenszeretettel képes Isten felé mozdulni a világ

erős vonzása ellenében. A vonzások dinamikája olyan terület, ahol nyugodtan használhatjuk a józan eszünket, és nem szabad megtévesztenünk magunkat ködösítéssel. Aki Isten felé mozdul, abban nagyobb Isten szeretete, mint a világé; aki nem mozdul Isten felé, vagy éppen távolodik Tőle, az jobban szereti a világot, mint Istent. Lehet, persze, hogy hatalmas tömjén áldozatokat mutat be Istennek, ez azonban ne tévesszen meg senkit. Isten életünket kéri áldozatul, nem illatszerek égetését. A szeretet maga kíván égni és nem gyertyákat gyújtogat önmaga helyett. Legyetek hát ti is égő lámpások, fények az éjszakában. A lámpás tudja, hogy a világ alapállapota a sötétség, mégis ég és világít, mert neki meg ez a természete. Ki más világítson? Óhatatlanul Pál szavai jutnak az eszembe: ragyogjatok, mint fényes csillagok az égen. Amíg létezem világítok, mert tűz van bennem. Elbírom a tanúságtevéssel járó szenvedéseket, mert inkább akarok tanúságot tenni, mint megspórolni az áldozatvállalást.

„Viseld a szenvedéseket velem együtt” – mondja Pál Timóteusnak. Tanítás és közösségvállalás és szenvedés egy csomagban van. Méltó akarok lenni ahhoz, akit hirdetek, akivel közösséget vállalok. Megtiszteltetésnek fogom tekinteni, ha életem úgy alakulhat, mint az övé. Ebben fogom igazolását látni annak, hogy jó úton járok. Örülök, hogy evvel is tanúskodhatok mellette, nemcsak szóval vagy cselekedettel. Tanúskodhatom róla életem regényével.

Borzalmas-e a tanúságtevés, félelmetes-e a mártírium? Válaszolok: a tanúságtevő számára nem. Nem, ha hisz küldetésében. Akkor ugyanis boldog. Átéli a szenvedés és boldogság dialektikáját. Nem tudom, mennyire érhető ez. Gyökössy Endre megértette, el is mondta, le is írta. Hadd vegyem át néhány szép mondatát, amellyel – a békességszerzőkről elmélkedve – megvilágítja ezt a látszólag paradox helyzetet.

„Én azt hiszem, hogy azok, akiket fejbe vernek, megnégyelnek, tarkón lönek, üldöznek, leköpnék, kizárnak, megtipornak – míg Jézus békességét szerzik – azért boldogok, mert már olyan tág a szívük és olyan nagy a szívükben a Krisztus, hogy a szenvedést vagy nem érzik, vagy nem érdekli őket. Csak boldogok! És hiába mondod nekik: Ne csináld! – Nem tudnak mást csinálni. És akármilyen történik velük, boldogok. Boldogok, mert velük van az Isten, bennük az Isten, túl nőttek a csúcson, bele nőttek a legsodálatosabb emberi célba. Beletaláltak, amibe ember beletalálhat, az istenfiúság szolgálatába. Boldogok, mert Isten fiai.”

Mártíriskolánk minden résztvevőjének szívből kívánom ezt a boldogságot, amit csak a Hegyi Beszéd tanítója tud megadni tanítványainak.